

Regionens direktör går till försvar av Millennium

Nyheter: Västra Götalandsregionen pausade journalsystemet Millennium efter tre dygn på grund av tekniska problem, bristfällig utbildning och patientsäkerhetsrisker.

Regiondirektör Håkan Sandahl försvarar dock systemet som en långsiktig lösning, men erkänner att införandet inte motsvarade förväntningarna. Del 1, sidorna 10-13

Sju unga gripna efter skjutning

Nyheter: Sex unga killar och en tonårstjej har delgivits misstanke om olika typer av medverkan i skjutningen på Kungsmässan. Tre av de sju är under 15 år – däribland den 14-åring som påstås ha skjutit. Del 1, sidan 9

Krigsfartyg på Göteborgsbesök

Nyheter: Tyska fregatten Nordrhein-Westfalen är på turné och har stannat till vid Amerikakajen i Göteborg. Krigsskeppet är som en hel liten stad. GP har varit på besök. Del 1, sidan 14

Alexander Piauger: Familjehemligheterna tenderar att ändå krypa fram förr eller senare, så det är lika bra att köra med öppna kort direkt.

Del 1, sidan 17

De sista delarna av Oceana rivs

Ekonomi: Nu börjar slutet på rivningarna och saneringen av Oceana efter branden att ses. Det innebär att Liseberg kan fokusera på framtiden och att börja bygga upp Oceana igen. Del 1, sidan 16

Fick med fel bebis från BB

Världen: Karen Raftseth Dokken fick sitt första barn 1965, men när hon åkte hem från BB var det med en annan bebis. Först ett halvsekel senare fick hon träffa sin biologiska dotter. Del 1, sidan 22

BILD: HENRIK JANSSON

Andreas är yngst bland allt äldre lokalpolitiker

Nyheter: I hela Sverige blir lokalpolitikerna äldre och äldre. Andreas Utbult var yngst när en Ung Vänster-klubb bildades i Öckerö i början av 2000-talet. Han har hunnit bli 42 år nu. Och är fortfarande den yngste i Västernorrlands partiet i kommunen. Del 1, sidorna 6-8

Nordens enda

Fastighetsmässa om utlandsboende

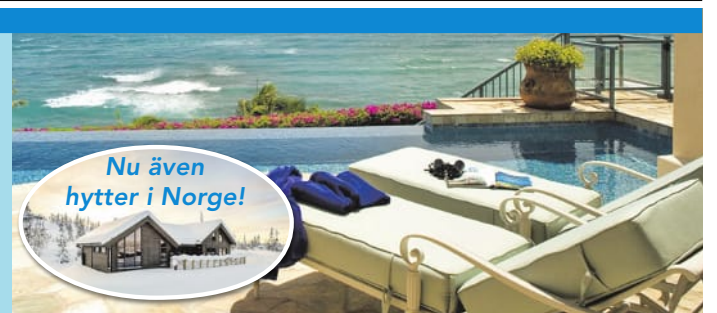
En investering att njuta av! Fastigheter från olika länder samt övrig service för ett lyckat utlandsboende. Missa inte våra intressanta seminarier.

FASTIGHETSMÄSSAN
**KÖPA HUS
UTOMLANDS**

SVENSKA MÄSSAN
THE SWEDISH EXHIBITION & CONGRESS CENTRE

GOTHIA TOWERS

Gratis biljett
och mer info.
All registrering sker
på www.fairmedia.se

Andreas, 42, är Öckerös yngsta vänsterpartist

Öckerö: I början av 2000-talet startade ett gäng unga socialister en Ung Vänster-klubb i en av Sveriges borgerligaste kommuner. Sedan flyttade alla till Göteborg – men när Andreas Utbult kom hem igen var han fortfarande yngst i partiet. Och han är inte ensam. I hela Sverige blir lokalpolitikerna äldre och äldre. – Det är ett stående skämt på mötena. De säger att det är jag som representerar ungdomen, säger Andreas, 42.

Andreas Utbult tittar upp mot övervåningen ovanför förskolan i det gråvita huset på Öckerö. Inifrån hörs slamrande kastruller i en bakstuga – intill ligger en vävningsverkstad. Någon politisk verksamhet pågår inte i det här huset. Inte sedan Andreas och hans kompisar, som utgjorde ö-kommunens Ung Vänster-sektion, lämnade sin lokal här för sista gången i mitten av 00-talet.

– För ett tag sedan var jag inne i trapphuset. Då satt det fortfarande en klibba där. Det stod typ: ”Socialism” och något mer på den.

Andreas skrattar till. – Det har suttit där sen dess. Då blev man lite glad, när man såg det.

Andreas var med och grundade Ung Vänster Öckerö under det tidiga 00-talet. Han inspirerades av aktivismen som präglade samtiden: Demonstrationerna under EU-toppmötet i Göteborg 2001 och protesterna mot USA:s invasion av Irak 2003. Det sistnämnda var den avgörande händelse som fick Andreas och hans vänner att starta sin egen lokala politiska ungdomsförening.

Tillhörigheten hos Vänsterpartiet var självklar. Andreas beskriver att han ”re-

dan var övertygad socialist”, och han entusiasmerades av Gudrun Schymans partiledarskap.

– Jag tänkte att: ”Ska vi inte prova att starta något eget härute?”. Jag visste att det inte skulle bli lätt, men vi var ett bra gäng. Det var en jätkligt rolig och härlig tid. Politiken och aktivismen var det som drev oss men vi hade en gemenskap också.

Under några år frodades föreningen. De unga aktivisterna träffades i föreningslokalen ovanpå föräldrakooperativet på Almelunden. De samverkade med partikamrater i Göteborg, planerade demonstrationer och umgicks.

Men när Andreas och många ur hans närmaste krets lämnade Öckerö – i de flesta fall för jobb och studier inne i Göteborg – fanns ingen som tog vid. Sedan de läste klubblokalen för sista gången, för nästan 20 år sedan, har inga Ung Vänster-möten hållits på Öckerö.

– Det fanns yngre medlemmar och det var några som stannade kvar. Men de kanske inte hade drivet att köra det vidare. Det blev en för stor smäll att den här stora massan av aktiva försvann på ganska kort tid.

Hösten 2023 flyttade Andreas Utbult från Göteborg till Höno. Då kom han

tillbaka till Öckerö kommun, över 40 år gammal – men fortfarande yngst i sin politiska kontext. Ett drygt år tidigare hade Vänsterpartiet lokalt gått till val med en valsedel där medelåldern var på 75 år.

– Det är ett stående skämt på mötena, kan man säga... att jag är den som representerar ungdomen i partiet, säger han.

Hur känns det att vid 42 års ålder vara kommunens yngsta vänsterpartist?

– Det är ju ett faktum att jag är det, jag är den yngsta aktiva vänsterpartisten. Det är ju lite udda, men det känns väl kul också.

Andreas Utbult och hans kompisar var inte ensamma om att engagera sig politiskt under det tidiga 2000-talet. När Ungdomsstyrelsen undersökte ungdomars attityder kring bland annat politik 2007 ansåg mer än varannan ung svensk att ”man bör blanda sig i politiken och stödja det som är rätt”. Svenskar under 35 hade också högre benägenhet att delta i demonstrationer, skriva på namnsamlingar och debattera på internet.

Sedan dess finns tecken på att trenden förändrats. Den årliga Ungdomsbarometern har sedan 2017 visat på ett vikande engagemang för politik bland yngre medborgare. Våren 2024 nåddes ett nytt bottenrekord i undersökningen: En majoritet av de svarande uppgav att de antingen saknade intresse för politik helt, eller att deras intresse var ”litet”.

– Intresset för politik, tron på demokrati och politikernas förmåga att hantera problem sjunker. Det är allvarligt, sa Ulrik Hoffman på Ungdomsbarometern i samband med rapportsläppet.

På Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet forskar docent Aksel Sundström bland annat om ungas valdeltagande och politiska representation internationellt. Han är något skeptisk till slutsatserna från Ungdomsbarometern, och tror inte att ungdomars politiska intresse förändras så mycket från år till år som liknande mätningar ibland gör gällande.

– När Greta Thunberg kom var det mycket prat om de unga och klimatet, sedan svängde pendeln och då var det många siffror som visade att den unga generationen inte brydde sig så mycket om klimatet. Jag har ibland känt att de där siffrorna är lite godtyckliga, säger han.

Vissa mätningar pekar dock på att det politiska engagemanget – åtminstone för den traditionella partipolitiken – bland unga sjunker. Under 2020-talet har media vid flera tillfällen rapporterat om stora medlemstapp från ungdomsförbunden. Och trots att Sveriges riksdag är ett av världens yngsta parlament, är större delen av landets politiker en del av en åldrande skara.

Kommunpolitikerna i Sverige är till antalet mellan 12 000 och 13 000. I den gruppen har medelåldern ökat närmast konstant under 2000-talet, enligt statistik från SCB. 2018 publicerade Dagens Samhälle data som visade att medelåldern bland Sveriges lokala politiker hade gått upp med två år mellan valet 2014 och valet 2018. 2022 rapporterade Sveriges Radio att pensionärer var överrepresenterade bland kommunvalskandidaterna.

GP:s sammanställning av snittåldrar bland folkvalda i Göteborgsregionen visar att utvecklingen fortsätter. I samtliga kommuner utom Kungsbacka har den genomsnittliga politikern blivit äldre mellan valen 2018 och 2022. I Öck-

erö kommun är skillnaden sex år.

– I jämförelse med andra länder sticker Sverige och några nordiska länder ut med att riksdagarna är de yngsta i världen. Men för de drygt 10 000 andra politikerna är det inte riktigt samma mönster, säger Aksel Sundström vid Göteborgs universitet.

I flera av kommunerna har kandidaterna åldrats ganska precis fyra år. Är det inte bara logiskt att politikerna som satt förra mandatperioden har blivit fyra år äldre?

– Jag tror inte att det är ett hälsotecken för den representativa demokratin om vi har en trög rörlighet, och det inte sker en förnyelse.

Mönstret med åldrande politiker är ännu starkare internationellt än utanför Sverige. I USA har snittåldern för en folkvald på nationell nivå i USA rört sig från 49,3 år 1981 till 57,7 år efter de senaste valen. Valdeltagandet bland unga är betydligt lägre än bland befolkningen generellt.

– I USA misstror unga politiker, och särskilt institutioner som kongressen och partierna. Ungar är intresserade av

Melker Lylander är 21 år gammal och vice ordförande för SD Öckerö. ”Det finns vissa fördomar för att man är yngre”. BILD: PRIVAT/MELKER LYLANDER

politik men de tycker inte om den etablerade demokratin, säger Aksel Sundström.

Årets amerikanska presidentval såg länge ut att bli en uppgörelse mellan en 81-åring och en 78-åring. Debatten kring Joe Bidens och Donald Trumps åldrar handlade om risken för att någon av de båda skulle drabbas av eller redan vara sjuk i demens, och om hur åldrande påverkar hjärnans funktioner. Aksel Sundström menar att något annat borde orotat lika mycket.

– Generellt uppfattas äldre politiker som en del av etablissemang. I min pågående forskning ser vi att människor har mer förtroende för beslut som kommer från en politisk grupp med mer blandad ålder. Församlingar med enbart äldre ger mindre legitimitet.

Men till sist vann ju 78-åriga Trump över 60-åriga Harris, och Trump samlade också en hel del stöd bland unga. Är åldern så avgörande?

– Han visar med retoriken att han är en outsider gentemot etablissemang. Ålder är en av flera saker, men han är inte

en gammal politiker i den bemärkelsen att han varit 50 år i Washington. Han är en gammal person, men en ung politiker.

Mer än ett decennium efter att Andreas Utbult och hans vänner avvecklat sin Ung Vänster-sektion på Öckerö vaknade ett politiskt engagemang hos en annan ung skårgårdsbo. Melker Lylander från Fotö gick i gymnasiet och hade börjat irritera sig på ”slöseriet med skattepengar” när han kom i kontakt med Sverigedemokraternas ungdomsförbund.

Han beskriver hur han blev partipolitiskt aktiv efter en period av socialt umgänge på ungdomsförbundets träffar. – Jag hade stört mig på bland annat det här med skattepengarna och tyckte att politiker pratade mycket om värdegrund och demokratiska värden, men sedan när det kom till kritan så skruvade man sig gärna på stolen och kastade översvar på någon annan, säger han.

Idag är Melker Lylander 21 år och andre vice ordförande för Sverigedemokraterna på Öckerö. Eftersom han blev medlem i moderpartiet först efter att listorna till valet 2022 spikats var han inte aktuell

I början av 2000-talet grundade Andreas Utbult Öckerös Ung Vänster-klubb. 20 år senare är han fortfarande yngst i gänget.

VBILDER: HENRIK JANSSON

”Jag tänkte att: ”Ska vi inte prova att starta något eget härute?”. Jag visste att det inte skulle bli lätt, men vi var ett bra gäng”, säger Andreas Utbult.

Nyheter

Politik

Andreas Utbult visar runt vid det gamla partikontoret: "Det var en jävligt rolig och härlig tid".

som folkvald, men han sitter som ledamot i barn- och utbildningsnämnden

Att kliva in i de vuxna politiska församlingarna har varit något av en "generationskrock", säger Melker.

– Man kommer till ett sammanhang där alla är 30 år äldre än en själv. Det finns vissa fördomar för att man är yngre, ibland väger ens röst väldigt tungt för att man är den enda som är yngre, men sedan kan det vara tvärtom: Att man väldigt gärna vill läxa upp någon som är yngre och förklara hur det ligger till.

Statsvetaren Aksel Sundström pekar på att forskning och statistik, bland annat från SCB, visar att unga lokal- och regionpolitiker har hög tendens att hoppa av sina uppdrag. Såväl flyttar till andra orter för exempelvis studier som hot på sociala medier har använts för att förklara fenomenet.

Sverigedemokraten Melker Lylander har inga planer på att lämna sina uppdrag. Istället överväger han att kandidera till kommunfullmäktige nästa val.

– Det är klart att man kan tveka eller vara skeptisk. Men det funkar, man ska inte ta det för personligt om någon är nedlåtande. Jag sätter mig inte i det spelet där folk håller på med retoriska angrepp, säger han.

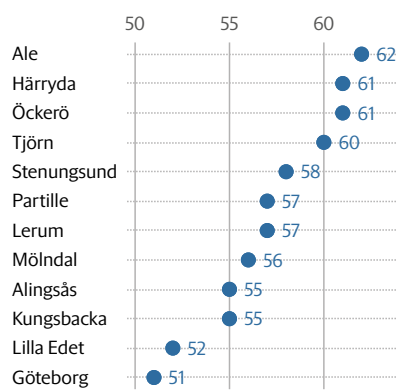
Tycker du att det är ett problem att få unga är engagerade?

– Man kan inte tvinga in folk men det är klart att det är ett problem om den representativa demokratin ska fungera. Och tänk på exempelvis teknik: Det blir knepigt när beslutsfattare ska hantera inköp av digitala lösningar ifall de knappt förstår hur man skickar ett mejl.

Andreas Utbult tror att en stor anledning till att få unga engagerar sig politiskt hos Vänsterpartiet på Öckerö är att många av deras väljare efterfrågar billi-

Så gamla är de folkvalda i kommunfullmäktige

Medelåldern på förtroendevalda i Göteborgsregionen efter valet 2022.

Grafik: GP

gare hyresrätter och tätare kollektivtrafik än vad som finns tillgängligt på öarna i Göteborgs norra skärgård, och därför väljer att flytta. Det är också exempel på politiska frågor som Vänsterpartiet driver på lokal nivå här.

Men problemet är inte avgränsat till Andreas eget parti, även om de valbara politikerna där är allra äldst. Medelåldern på den genomsnittliga kandidaten på valsedlarna till kommunfullmäktige i Öckerö 2022 var 61 år – bara tre av de som valdes in var under 30 år.

– Vi vet att vi har ett stort arbete framför oss. Jag tror att det är mycket begärt att man ska lägga två timmar på ett möte i kommunhuset. Det är inte det man vill lägga sina vardagskvällar på. Jag tror vi behöver hitta andra lösningar där.

Den unge sverigedemokraten Melker Lylander håller med vänsterpartisten

"I jämförelse med andra länder sticker Sverige och några nordiska länder ut med att riksdagarna är de yngsta i världen. Men för de drygt 10 000 andra politiker-na är det inte riktigt samma mönster", säger Aksel Sundström vid Göteborgs universitet.

BILD: GÖTEBORGS UNIVERSITET

Andreas Utbult om att utdragna möten och långa beslutsprocesser i kommunen kan bidra till att få unga engagerar sig i den lokala politiken.

– Om du ska doppa fötterna i det där är det väldigt svårt. Du möts av en kommunal vägg av dokument, verksamhetsplaner och kommunikatörer. Det är oändligt mycket pappersvändande, säger Melker Lylander.

Den återflyttade skärgårdssonen Andreas Utbult dricker kaffe och tittar ut genom fönstret från Missionskyrkans restaurang vid Björnhuvudets hamn. I kommunen finns enligt sajten Kyrk-torget elva olika församlingar och kyrkor.

– Kyrkan står för väldigt mycket här ute, vilket är positivt. Men det måste finnas något för de som inte är religiösa.

Kyrkorna hade egna fritidsgårdar men vi kände oss inte riktigt hemma där. Så vår Ung Vänster-klubb blev något som fyllde det där tomrummet lite.

Tror du det kan saknas en sån kontext här idag?

– Så är det säkert. Jag kan tänka mig att det är en faktor till att man flyttar härifrån, att det är svårt att hitta sina likasinnade, och mycket enklare inne i stan.

Trots att ungdomssektionen inte fanns kvar längre och partigruppen hade åldrats var det självklart för Andreas Utbult att återvända till lokalpolitiken när han flyttade hem. Sedan en tid sitter han som ersättare i Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Öckerö kommun.

– Jag känner starkt för partiet här ute. Jag tror att vi verkligen, verkligen behövs här. Det känns som att vi har potential att växa. Vi lägger motioner om fri skolfrukost och kostnadsfria mensskydd i skolan. Det är frågor som påverkar yngre.

Men oavsett vilken politik partiet driver: Om den genomsnittliga fullmäktigeledamoten är omkring 75 år finns ju en risk att de personerna inte orkar eller kan längre. Vad händer då?

– Jo precis, partier kan ju dö ut. Vi ser ingen risk med det direkt, vi har hopp och framtidstro. Men vi riskerar ju att gå miste om viktiga insikter, om hur det är att vara ung här och vad de har för problem. Det är uppenbara risker.

Dennis Jörnmark Callstam
dennis.jornmark@gp.se

Bild:
Henrik Jansson
henrik.jansson@gp.se